

Військово-наукове співробітництво Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України з винахідниками, які виконують бойові завдання в зоні антитерористичної операції

Під час пошуку шляхів ефективного використання інтелектуального потенціалу та активізації винахідництва і раціоналізації в Збройних Силах України Міністерство оборони України підтримує проведення заходів на рівні Збройних Сил України, метою яких є розповсюдження передового досвіду військових винахідників. Особливо це стосується того досвіду, що набувається на передовій в зоні АТО.

Не маючи необхідних умов і часу, у бойовій обстановці військовослужбовці Збройних Сил України винаходять нові засоби і прийоми боротьби, удосконалюють існуючі зразки озброєння, раціоналізують процеси ремонту, зберігання і експлуатації майна та процеси навчально-бойової підготовки, створюючи тим самим умови для прискорення перемоги над ворогом.

У числі реалізованих є десятки винаходів, що допомогли оснастити українську армію новими ефективними засобами боротьби з ворогом, а також технічні вдосконалення і раціоналізаторські пропозиції, що дали державі значну економію коштів. У результаті виготовлення і відновлення на основі винахідницьких пропозицій інструментів і пристосувань, запчастин, деталей і навіть цілих агрегатів бойової техніки та впровадження нових способів і методів ремонту з'явилася можливість ремонтувати матеріальну частину: танки, гармати, стрілецьку зброю, транспорт та інше озброєння і військову техніку – на місці, без вивозу її в тил, про що свідчать технічні рішення, які впроваджуються на об'єктах техніки бійцями в зоні АТО.

У засобах масової інформації висвітлюються приклади самовідданості військових, що ведуть бойові дії з терористами. При цьому неодноразово було показано, що в підрозділах Збройних Сил України, які виконують бойові завдання в зоні АТО, військовослужбовці здійснюють удосконалення та модернізацію озброєння та військової техніки. Це дуже важливо при наявних втратах зразків стрілецької зброї, артилерійських гармат, мінометів, автомобілів, бронетранспортерів, танків та іншої техніки, що застосовується в зоні АТО.

Обстановка воєнного часу вимагає оперативного прийняття рішень щодо пропозицій, що надані і впроваджені на місцях винахідниками і раціоналізаторами Збройних Сил України. Не можна затягувати їхній розгляд і передачу досвіду іншим підрозділам. До того ж проведення антитерористичної операції на сході нашої країни значно активізувало винахідницьку та раціоналізаторську роботу в українському війську. Втілені на практиці ведення бойових дій технічні рішення, на думку їхніх розробників, суттєво покращували тактико-технічні характеристики наявного озброєння та військової техніки. Проте, як виявилось, подібні «вдосконалення», якщо вони не мають під собою наукового обґрунтування, замість користі можуть лише зашкодити. Причому не лише «покращеним» у такий спосіб зразкам ОВТ, а й безпосередньо загрожувати життю людей. І за

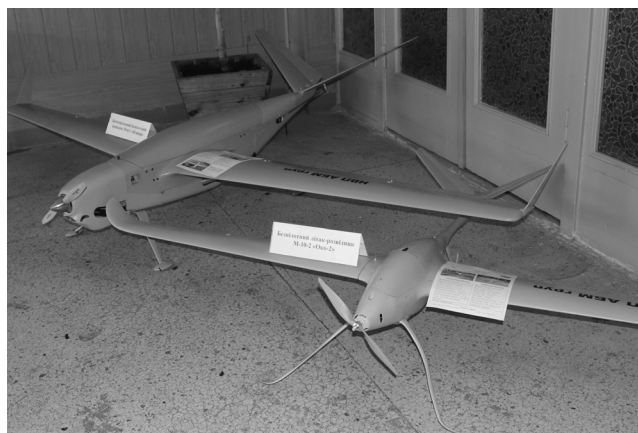
прикладом далеко ходити не доводиться. За інформацією засобів масової інформації і аналітичної групи з фахівців ЦНДІ ОВТ ЗС України, яку очолював начальник ЦНДІ ОВТ ЗС України полковник Ігор Чепков, що виконувала відповідні завдання в зоні АТО, було встановлено, що є багато таких технічних рішень, які себе не виправдали. Як зрештою виявилось, далеко не кожна така ідея, як то кажуть, мала права на життя. У міру їхнього детального вивчення ставало зрозумілим, що від деяких винаходів, народжених на передовій та власноруч втілених за допомогою підручних матеріалів на практиці, ефект може бути зворотний.

Тому за рішенням начальника ЦНДІ ОВТ ЗС України доктора технічних наук, професора заслуженого діяча науки і техніки України полковника Ігоря Чепкова фахівці ЦНДІ ЗС України ретельно дослідили технічні рішення, що робляться самотужки винахідниками і раціоналізаторами в зоні АТО. На основі цієї роботи була проведена науково-практична конференція «Винахід заради перемоги: обмін досвідом щодо модернізації і ремонту бойової техніки і озброєння в умовах АТО». Метою конференції було надання можливості винахідникам АТО передати досвід винахідницької і раціоналізаторської роботи в інші сектори АТО, а науковцям ЦНДІ ОВТ ЗС України роз'яснити їм недоліки технічних рішень і вказати шляхи їх усунення для покращення тактико-технічних характеристик. Для цього необхідно було вирішити питання можливості їх відрядження з передових рубежів для участі в конференції.

В приміщенні ЦНДІ ОВТ ЗС України було розгорнуто тематичну виставку озброєння та військової техніки, а також виробів військового призначення, експонати для якої були привезені учасниками конференції. Усього на огляд учасників конференції було представлено більше 200 експонатів з різних напрямів: від модернізованої стрілецької зброї до захисних екранів на вихлопні патрубки вертольота.

Склад учасників конференції був дуже різноманітний: від простих військових винахідників до докторів технічних наук, професорів, від волонтерів до

полковників, від командирів роти до начальників управлінь. Від Генерального штабу Збройних Сил України в роботі конференції взяв участь начальник Военно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України доктор військових наук полковник Юрій Гусак, від Державної служби інтелектуальної власності України – заступник директора з наукової роботи Петро Іваненко.

За словами голови оргкомітету конференції начальника науково-дослідного відділу патентно-ліцензійної, винахідницької та раціоналізаторської діяльності в ЗС України заслуженого винахідника України Володимира Комарова, будь-який перспективний винахід чи технічне рішення повинні бути узгоджені з результатами передової наукової діяльності, тому дуже важливим є процес обміну досвідом у цій сфері.

Разом з тим, нагальні потреби в ефективних рішеннях під час воєнних дій забезпечують швидку практичну реалізацію винаходів і нових розробок. На цьому зосередив увагу начальник Военно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України полковник Юрій Гусак. У його доповіді прозвучало, що сприяння розвитку та ефективному використанню досягнень творчих особистостей – вчених, винахідників, новаторів – людей, здатних генерувати нові ідеї й втілювати їх в реальні технології, нову продукцію у вигляді озброєння та військової техніки, є одним з найважливіших напрямів державної політики у сфері інтелектуальної власності.

Тематика доповідей конференції стосувалася актуальних питань удосконалення озброєння і військової техніки на базі існуючих зразків з якомога меншими часовими і фінансовими витратами. Символічно, що

першою доповіддю в програмі була доповідь одного з учасників АТО, який поділився з присутніми на конференції своїми думками про ті чи інші розробки, що треба якомога швидше впровадити у виробництво для використання в бойовій обстановці. Доповідач з Військової академії (м. Одеса) капітан Сергій Небесний привіз та показав універсальний станок для крупнокаліберного кулемета НСВ чи ДШКМ калібру 12,7-мм, який був виготовлений ним самотужки. Після конференції цей станок був відправлений на передову.

Волонтер Максим Мураткін показав варіант удосконалення 7,72-мм автомата системи Калашникова.

Виступаючи на конференції науковці ЦНДІ ОВТ ЗС України прикладами щодо удосконалення зразків ОВТ на підставі наукових досліджень показали необхідність комплексної підготовки винаходів, що повинні базуватися на наукових дослідженнях. Винахідники ЦНДІ ОВТ ЗС України останніми роками здійснили чимало розробок для техніки, яку супроводжував ЦНДІ ОВТ ЗС України, отримано більше 50 патентів України на винахід та корисну модель. Торік фахівцями інституту були отримані патенти України на ОВТ, яке прийняте на озброєння. Зокрема, тактичний ніж, зразки стрілецької зброї, захисні екрани для бронетехніки, системи динамічного захисту бронетехніки, пристрої й системи захисту кораблів від бойових плавців і бойових уражаючих елементів та елементи забезпечення ЗС України: вогнестійкий комбінезон для водіїв, тару для зберігання боеприпасів тощо. Наразі фахівці інституту працюють над розробкою безшумного міномета, який зможе стріляти не тільки мінами відповідного калібру, але й

метати у бік ворога невластиві для міномета боєприпаси – снаряди ствольної артилерії. Також здійснюється робота над створенням спеціальних фортифікаційних споруд, які можна буде у лічені хвилини встановити на полі бою. Учасник конференції заступник начальника ЦНДІ ОВТ ЗС України полковник Сергій Шереметов, побувавши з аналітичною групою в зоні бойових дій, привіз звідти ідею, яку запатентував, – «Складний приклад автомата Калашникова».

Таким чином, проведена науково-практична конференція «Винахід заради перемоги: обмін досвідом щодо модернізації і ремонту бойової техніки і озброєння в умовах АТО» довела неможливість впровадження будь-яких технічних рішень у життя без їх наукового обґрунтування. Головним підсумком цього наукового форуму стала можливість донести до його учасників думку, що будь-який винахід або раціоналізаторська пропозиція повинні мати наукове підґрунтя. Завдяки цьому ситуацію, пов'язану з винахідницькою та раціоналізаторською діяльністю у військовій сфері, вдалося упорядкувати. Нині до ЦНДІ ОВТ ЗС України постійно надходять запити як від підприємств вітчизняного ОПК та наукових установ, що виготовляють продукцію військового призначення, так і від окремих громадян, які займаються винахідницькою діяльністю і яким неабайдужа обороноздатність країни. Зазвичай їх цікавить, на що слід звернути увагу і в якому напрямі здійснювати роботу, щоб покращити наявні властивості або характеристики певного зразка озброєння та військової техніки (ОВТ). У таких випадках фахівці інституту, здійснивши пошук по патентах та базі науково-технічних видань, отримують відомості про рівень технічного розвитку тієї чи іншої галузі. З огляду на це вони і формують рекомендації щодо подальшого удосконалення ОВТ на основі новітніх технічних рішень.

У підсумку винахідники ЗС України отримують нагоду здійснювати свої розробки, використовуючи останні результати наукових досліджень, в яких їм допомагають фахівці ЦНДІ ОВТ ЗС України.

У рамках конференції відбулось урочисте нагородження кращих винахідників та раціоналізаторів, розробки яких широко використовуються в ЗСУ та перевірені суворими бойовими умовами. Від імені Державної служби інтелектуальної власності України Петро Іваненко вручив українським новаторам почесні кубки як знак їхніх досягнень.

Завершив конференцію заступник начальника ЦНДІ ОВТ ЗС України з наукової роботи полковник Владислав Сотник. Він висловив подяку її учасникам за велику роботу з підготовки доповідей. Він підкреслив, що конференція пройшла успішно, що новим позитивним моментом стало те, що у бойовій обстановці українські винахідники продовжують удосконалювати існуючі зразки ОВТ, процес їхнього ремонту, а також процеси навчально-бойової підготовки, а тепер вони це будуть робити, спираючись на науку. Тим самим отримують можливість створити умови для прискореної перемоги над ворогом шляхом створення і удосконалення зразків ОВТ на ще більш високому науковому і професійному рівні.

Загалом учасниками конференції було представлено понад 20 перспективних проектів і рішень, що віддзеркалюють досвід з ремонту, модернізації та використання тепловізійної техніки, оптичних прицілів і техніки нічного бачення; підвищення ефективності захисту бойових броньованих машин; нові високотехнологічні пов'язки вітчизняного виробництва для допомоги у випадках опіків, відкритих ран; технології швидкого будівництва захисних та фортифікаційних споруд; застосування безпілотних літальних апаратів для захисту державного кордону; проекти з модернізації стрілецької зброї й інші важливі та перспективні розробки.

Учасники конференції одноставно висловили думку, що конференція повинна стати сходинкою для подальшого удосконалення зв'язку науки з виробництвом ОВТ, а ЦНДІ ОВТ ЗС України – проміжною ланкою між цими складовими.

В. О. Комаров, начальник науково-дослідного відділу заслужений винахідник України, Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України

Всеармійський конкурс «Кращий винахід року»: історія та набутки сьогодення

Зміцнення боєздатності Збройних Сил України неможливе без активної участі військовослужбовців та працівників Збройних Сил України у патентно-ліцензійній, винахідницькій і раціоналізаторській роботі, спрямованій на створення нових та удосконалення існуючих зразків техніки, забезпечення захисту об'єктів права інтелектуальної власності при виконанні державного оборонного замовлення та здійсненні міжнародного військово-технічного співробітництва. У Збройних Силах України в сучасних умовах винахідництво набуває особливого значення. Військовослужбовці та працівники Збройних Сил України мають потужний інтелектуальний потенціал, спроможний допомогти у виконанні завдань, що стоять перед Збройними Силами України.

Керівництво Міністерства оборони України опікується питаннями підтримки і популяризації винахідницької і раціоналізаторської роботи в Збройних Силах України та використання результатів інтелектуальної діяльності військових винахідників, підтримує проведення конкурсів на кращий винахід у підрозділах Міністерства оборони України та на рівні Збройних Сил України, який започатковано Державною службою інтелектуальної власності України. Для вирішення цих питань та висвітлення серед військовослужбовців та працівників Збройних Сил України досягнень військових винахідників щорічно, починаючи з 2005 року, у Міністерстві оборони України проводиться Всеармійський конкурс «Кращий винахід року». Метою конкурсу визначено популяризацію винахідницької і раціоналізаторської роботи в Збройних Силах України та залучення як можна більшої кількості особового складу військових частин та установ до винахідницької діяльності.

До речі, такий конкурс винаходів серед силових міністерств України проводиться лише в Міністерстві оборони України (як аналог Всеукраїнського конкурсу «Винахід року», який проводиться щорічно Державною службою інтелектуальної власності України). Кожен рік військові винахідники патентують не менше 800 технічних рішень, але за загальними номінаціями цього конкурсу вони не могли порівнювати свої технічні рішення військового напрямку з цивільними технічними рішеннями. Так, неможливо порівняти, який винахід краще: винахід щодо танка чи трактора, винахід щодо автомата чи механічного пристрою цивільного призначення тощо. Тому для підвищення ефективності Всеукраїнського конкурсу «Винахід року» та надання змоги винахідникам Збройних Сил України й інших силових міністерств і структур брати в ньому участь начальник ЦНДІ ОВТ ЗС України полковник Ігор Чепков звернувся до керівництва Державної служби інтелектуальної власності України з пропозицією щодо внесення до основного переліку номінацій Всеукраїнського конкурсу «Винахід року» номінації «Озброєння, військова та спеціальна техніка». Враховуючи важливість цього питання для загальної справи розвитку винахідництва в Україні і, зокрема, у Збройних Силах України на державному рівні, у 2013 році до переліку номінацій Всеукраїнського кон-

курсу «Винахід року» за згодою голови Державної служби інтелектуальної власності України Елеонори Малиш було введено цю номінацію, що дозволило винахідникам Збройних Сил України представляти на розгляд конкурсної комісії розробки, які стосуються удосконалення і модернізації зразків озброєння, військової та спеціальної техніки, а також технологій військового та подвійного використання. Таким чином, втручання командування ЦНДІ ОВТ ЗС України в цей процес дозволило в 2013 та 2014 роках винахідникам ЦНДІ ОВТ ЗС України отримати як переможцям Всеукраїнського конкурсу «Винахід року» почесні нагороди в зазначеній номінації.

Спираючись на необхідність всебічного нарощування та ефективного використання науково-технічного потенціалу Збройних Сил України, розгортання наукових досліджень, що відкривають можливості розробок нових типів озброєння і військової техніки, забезпечення ефективного впровадження новітніх досягнень науки і техніки в підвищення боєздатності Збройних Сил України і, як наслідок, обороноздатності України, командування ЦНДІ ОВТ ЗС України протягом останніх дванадцяти років проводить політику висвітлення досягнень військових винахідників, проводить комплекс заходів щодо прискорення розробки і впровадження нової техніки та озброєння, розвитку науки і техніки в Збройних Силах України.

У середині 2004 року до складу ЦНДІ ОВТ ЗС України був включений особовий склад Центру інтелектуальної власності, патентно-ліцензійної, винахідницької та раціоналізаторської роботи Збройних Сил України, який до його розформування очолював заслужений винахідник України полковник Володимир Комаров. Маючи досвід проведення такого типу заходів у 2003 та 2004 роках, він запропонував начальнику інституту доктору технічних наук, професору Олексію Ковтуценку провести в 2005 році конкурс винаходів на значно вищому рівні, ніж попередні. Для цього було проаналізовано документацію, що регламентує проведення Всеукраїнського конкурсу «Винахід року», який започатковано Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України, і на її базі підготовлені документи для проведення Всеармійського конкурсу аналогічного типу. Командуванням ЦНДІ ОВТ ЗС України було запропоновано провести перший (оновлений за номінаціями) Всеармійський конкурс «Кращий винахід року» на базі Національної академії оборони України.

Винахідники Збройних Сил України з ентузіазмом відгукнулися на запрошення взяти в ньому участь. На конкурс у 2005 році було надіслано понад 80 матеріалів з 14 військових підрозділів та наукових організацій. У вересні 2005 року були підведені підсумки цього конкурсу. Вперше було здійснено нагородження військових винахідників не тільки почесними дипломами, але й грошовими преміями. Винахідники військової частини А4558 на захід з підведення підсумків конкурсу привезли свої розробки – перероблені за схемою «бул-пап» зразки стрілецької зброї системи Калашникова. Це була маленька перша виставка досягнень військових винахідників.

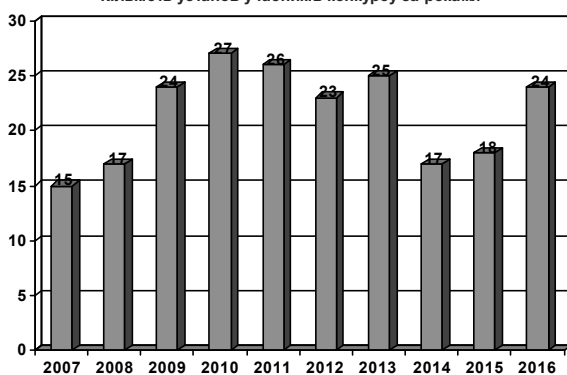
З цього почався якісно новий етап розвитку винахідницької діяльності в Збройних Силах України: від творчого процесу створення винаходу, оформлення на нього заявки до використання винаходу у виробництві озброєння, військової і спеціальної техніки. Стали реалізовуватися права винахідників відповідно до прийнятих Україною нормативних актів – законів, постанов, наказів Міністра оборони України з питань охорони інтелектуальної власності тощо. Знання цих документів значною мірою зумовило успіх винахідницької діяльності, адже порушення законодавства про винахідництво нерідко обертається для винахідника втратами його прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

У наступні роки методика проведення конкурсу удосконалювалася. Було відкориговане Положення про конкурс, яке затверджував, за поданням начальника ЦНДІ ОВТ ЗС України, заступник Міністра оборони України. Значне інформаційне забезпечення проведення конкурсу також мало позитивні наслідки. Рік за роком збільшувалася кількість як учасників конкурсу, так і організацій, що направляли матеріали своїх винахідників для участі в конкурсі. Інформуванню про кращих винахідників сприяло проведення церемонії нагородження переможців конкурсу в Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України із залученням засобів масової інформації, включаючи центральне телебачення, організація виставки озброєння і техніки в холах будинку офіцерів.

І інформаційні повідомлення, і матеріальне заохочення кращих винахідників Збройних Сил України сприяли зростанню винахідницької роботи в Збройних Силах України. За інформацією, наданою заступником генерального директора Державного підприємства «Український інститут промислової власності» Нелею Полонською, кількість винаходів на військову тематику за період з 2014 року по теперішній час зросла більш ніж на 10 відсотків.

Відзначимо, що, починаючи з 2014 року, Всеармійський конкурс «Кращий винахід року» проходить під гаслом «Винахід для армії – крок до перемоги». Це надихає військових винахідників на ще більшу активність як в розробці, так й у впровадженні винаходів. Винахідники ЦНДІ ОВТ ЗС України також завжди в перших рядах. В інституті винахідницькою роботою займається понад 70 військовослужбовців та працівників Збройних Сил України. До конкурсу, що проводився у 2016 році, ними було подано 100 заяв за 9 (з 15) номінаціями конкурсу – практично третя частина від загальної кількості патентів, що надійшли на конкурс.

Кількість установ-учасників конкурсу за роками

Повертаючись до історії проведення Всеармійського конкурсу «Кращий винахід року», можна сказати, що всі останні конкурси проводилися на базі Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України. Переможці конкурсу нагороджувалися дипломами переможців I, II та III ступенів за підписом заступника Міністра оборони України, цінними подарунками чи кубками від керівництва Державної служби інтелектуальної власності України, грошовими преміями тощо. Протягом всіх років, коли проводився конкурс, винахідники ЦНДІ ОВТ ЗС України займали у кожному конкурсі не менше 6–7 призових місць, включаючи вищі номінації – кращий винахід за видами військ.

Протягом 2016 року в Збройних Силах України активно здійснювалася винахідницька діяльність. Згідно зі звітами за поточний рік від винахідників Збройних Сил України до Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» Державної служби інтелектуальної власності України подано понад 400 заявок на винаходи та корисні моделі, більше ніж на половину з яких видано патенти України на винахід та корисну модель. Військовими винахідниками створюється цілий ряд охороноздатних (відповідно до Цивільного кодексу України) результатів інтелектуальної діяльності, що є складовими науково-технічної продукції. Реалізація такого комплексу завдань неможлива без активної патентно-ліцензійної, винахідницької і раціоналізаторської роботи, спрямованої на створення нових та удосконалення існуючих зразків техніки, забезпечення захисту об'єктів права інтелектуальної власності при виконанні державного оборонного замовлення та здійсненні міжнародного військово-технічного співробітництва.

Проведений у 2016 році (напередодні знаменної дати – 20 річниці ЦНДІ ОВТ ЗС України) конкурс показав, що винахідники ЗС України роблять вагомий внесок у розвиток наукового потенціалу держави. Ними щорічно створюються та патентуються сотні винаходів і корисних моделей. Ці люди своєю самовідданою наполегливою працею сприяють розв'язанню актуальних питань науки і техніки, зростанню національної економіки, підвищенню добробуту наших громадян, примножують авторитет Збройних Сил та України як держави з високим рівнем інтелектуального потенціалу. Тому не відзначити їх талановиту працю неможливо. А це можна зробити тільки у порівнянні технічних рішень між собою, щоб визначити кращі з великої їх кількості.

На підставі зазначеного вище й згідно з рішенням заступника Міністра оборони України від 15.06.2015 № 11063/з про проведення Всеармійського конкурсу «Кращий винахід року» та у відповідності до Зведеного річного плану наукової та науково-технічної діяльності у Збройних Силах України на 2016 рік на базі Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України в період з липня по вересень 2016 року був проведений зазначений вище конкурс.

У конкурсі взяли участь понад 20 військових частин і установ Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, 14 підприємств оборонно-промислового комплексу України та наукових установ, що виробляють продукцію військового призначення.

Усього для участі в конкурсі було подано понад 300 патентів України на винахід та корисну модель. Як вже зазначалося вище, винахідники ЦНДІ ОВТ ЗС України подали до участі в конкурсі 100 технічних рішень, що мають статус винаходу та корисної моделі.

Конкурсною комісією, створеною з представників військових частин і установ Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та Державної служби інтелектуальної власності України розглянуто конкурсні матеріали, підведені підсумки конкурсу і визначено кращі винаходи за 15 номінаціями.

Конкурс проводився за 12 тематичними номінаціями, узяними з «Білої книги»: «Авіаційна техніка та озброєння», «Бойові кораблі та озброєння», «Бронетанкова техніка та озброєння», «Автомобільна техніка», «Ракети та артилерійські системи», «Інженерна техніка та боеприпаси», «Техніка зв'язку», «Техніка військ протиповітряної оборони», «Медицина», «Стрілецька зброя та боеприпаси», «Утилізація надлишкового озброєння, військової техніки, боеприпасів та ракет», «Матеріально-технічне забезпечення».

Крім того, з відібраних конкурсною комісією винаходів були визначені кращі винаходи року за видами Збройних Сил: у Сухопутних військах Збройних Сил

України, Повітряних Силах Збройних Сил України, Військово-Морських Силах Збройних Сил України.

За номінацією конкурсу «Бойові кораблі та озброєння» лідували винахідники науково-дослідного управління розвитку морських озброєнь та техніки Військово-Морських Сил ЦНДІ ОВТ ЗС України, які посіли перше та друге місця в цій номінації, а фахівець того ж управління кандидат технічних наук Анатолій Дерепка був нагороджений почесним кубком і дипломом переможця в одній з вищих номінацій конкурсу – «Кращий винахід у Військово-Морських Силах Збройних Сил України» за комплекс винаходів на морську тематику, підтверджених актами впровадження.

У номінації «Кращий винахід у Сухопутних військах Збройних Сил України» перемогу здобули фахівці Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного П. О. Русило, Ю. В. Варванець, О. М. Калінін, В. В. Костюк; у номінації «Кращий винахід у Повітряних Силах Збройних Сил України» – фахівці кафедри військової підготовки Національного авіаційного університету В. А. Ткаченко, В. І. Галушка, Т. В. Суворко, Р. Ю. Каленченко та інші.

Також неможливо не відзначити наполегливу працю таких винахідників ЦНДІ ОВТ ЗС України, як полковник Вадим Канищев, підполковник Борис Мельник, підполковник Андрій Зірка, майор Андрій Шишацький, капітан Михайло Бугера, доктор технічних наук, професор Сергій Лапицький, доктор технічних наук Олександр Расстригін, доктор технічних наук, професор Володимир Рудаков, Микола Сендецький, винаходи яких були удостоєні почесних місць конкурсу у 8 його номінаціях.

Винахідники ЦНДІ ОВТ ЗС України підходять до славетної дати – 20 річчя свого інституту з покращеними показниками у винахідницькій діяльності і запевняють, що в конкурсі 2017 року показники їх інтелектуальної праці не погіршаться.

В. О. Комаров, начальник науково-дослідного відділу заслужений винахідник України, Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України

